

היום נלמד בעזרת ה':

גיטין דף כט

הגמרא מביאה לשון אחר בדברי רב יוסף:

איכא דאמרי אמר רב יוסף: דברי המשנה שהיוצא להירג מחמירים על אשתו 'חומרי חיים' - זהו דוקא בבית דין של גויים שהם מקבלים שוחד ויש לחשוש שמא שיחדו אותם והוא נשאר בחיים, אבל בבית דין של ישראל שאינם נוטלים שוחד לא מחמירים עליה כלל כי ודאי שהוא מת.

א"ל אביי: גם בבית דין של ישראל לא בטוח שהוא מת, כי לפעמים מוצאים לו זכות לאחר גמר דין.

תירוץ: **כי חזו ליה זכותא מקמי דלגמר דינא:** בתוך הדין הדבר מצוי שמוצאים זכות לנאשם, אבל לאחר שנגמר הדין לא מצוי שימצאו לו פתאום זכות, ולכן לא חוששים לכך.

ראייה: **לימא מסייע ליה - כל מקום שיעמדו שניים וכו':** אם הגיעו שני עדים ומעידים על איש פלוני שנגמר דינו בבית דין פלוני למיתה, ופלוני ופלוני היו העדים שהעידו עליו שם, והוא ברח מהעונש - הרי זה יהרג. מוכח שבבית דין של ישראל לא חוששים שמא מצאו לו זכות, כי אחרת יש לחשוש לכך ואין להרוג אותו.

דחיייה: **דלמא בורח שאני:** מכיון שהוא ברח מסתבר שלא מצאו לו זכות, אחרת הוא לא היה בורח.

ת"ש שמע מבית דין של ישראל: אם בא אדם ומעיד ששמע מבית דין שאמרו על אדם פלוני שמת בכיפה (= ב"ד הכניסו אותו לצינוק וגרמו לו למות מאליו) או שהוא נהרג באחת מד' מיתות ב"ד - משיאין את אשת המת על פי עדותו. אבל אם הוא שמע זאת מגויים הממונים על ההוצאה להורג של המלכות - לא סומכים עליהם ולא משיאין את האשה.

(המשך בדף הבא ↓)

יוצא לאור ע"י:

"אור הספר התורני" הוצאה לאור

052-7628377

להצטרפות:

mabatladaf18@gmail.com

052-342-4473

מאי מת ומאי נהרג? אם הכוונה שהוא שמע מהבית דין שהאדם כבר מת או נהרג בפועל - אם כן מדוע כששמע מהמומנים הגויים שהוא מת או נהרג לא מאמינים להם? והרי יש דין שיגוי מסיח לפי תומו נאמן' (כלומר כשהוא מספר דבר בלי כוונה למטרה מסוימת - מאמינים לו).

אלא בהכרח שהעדות של הגויים היתה לא על מיתה בפועל, אלא על אדם שיצא משפטו ונגזר דינו למיתה או להריגה, ולכן לא ברור לנו שלבסוף הוא מת. ואם כן גם לגבי בית דין ישראל מדובר שהם אמרו שהאיש נפסק משפטו למות או ליהרג. ואם כן מוכח שלא חוששין שמא מצאו לו זכות, כי אחרת לא היו משיאין את אשתו.

דחייה: לעולם מת ממש: באמת מדובר שהעדות היתה שהאדם מת בפועל. ולכן כשהיא נאמרת מישראלים משיאין אשה על פי זה. אבל כשהיא נאמרת מגויים לא מאמינים להם כי 'אין זה מסיח לפי תומו', משום שכאן יש להם שייכות בסיפור - להתפאר שהם הרגו יהודי, ולכן הם משקרים ואומרים שהוא כבר נהרג, אפילו שבאמת רק יצא משפטו להריגה ועדיין לא הרגו אותו.

משנה: המביא גט בארץ ישראל וחלה: מכיון שבארץ ישראל אין השליח צריך לומר בפ"נ ובפ"נ, אם הוא חלה הוא יכול לעשות שליח אחר ולמסור לו את הגט שיתן לאשה. (אבל דין המביא גט מחו"ל יתבאר במשנה הבאה).

ואם אמר לו: אבל אם אמר הבעל לשליח: כשאתה מוסר לה את הגט תיקח ממנה חפץ השייך לי - אין השליח רשאי לעשות שליח אחר, משום שאין רצונו של הבעל שיהא פקדונו (החפץ שלו שהוא מפקיד אותו בידי השליח) ביד אדם אחר, כי הוא סומך רק על השליח.

גמרא: אמר רב כהנא 'חלה' תנן: המשנה מדברת דוקא בשליח שחלה שהוא אנוס ולכן מותר לו לעשות שליח אחר (והוא הדין אם קרה לו אונס אחר). אבל בלא אונס אין לו רשות למנות שליח אחר.

קושיא: פשיטא! חלה קתני: כמפורש במשנה? והתשובה: היה מקום לחשוב שהמשנה נקטה מקרה מצוי שבגללו השליח עושה שליח אחר, והיינו כשקרה לו אונס של מחלה, אבל באמת יכול לעשות שליח אחר אפילו שלא באונס. קמ"ל.

היכי דמי: איך מדובר במינוי שמינה הבעל את השליח? אם הבעל אמר לו 'הולך את הגט הזה לאישה' - ודאי שהשליח יכול לעשות שליח אחר אפילו שהוא לא

חלה, משום שהבעל לא אמר לו: דוקא אתה תוליך את הגט, אלא: תדאג שהגט יגיע לאשה בכל דרך.

ואילו אם הבעל אמר לו במפורש 'אתה תוליך את הגט לאשה' - ודאי שהשליח לא יכול לעשות שליח אחר אפילו אם הוא אנוס, משום שהבעל צוה אותו שדוקא הוא יביא את הגט ולא אחר.

ואילו אם המשנה הולכת אליבא דרשב"ג - אפילו אם אמר לו רק 'הולך את הגט הזה' ואפילו חלה השליח, אינו יכול לעשות שליח אחר. כמוכא בכרייתא להלן (שאינה מחלקת בין חלה ללא חלה אלא רק בין 'הולך' ל'את הולך', ורשב"ג אוסר בכל מקרה).

שלושה תירוצים: איבעית אימא: הכרייתא מדברת רק באופן שהשליח חלה, שאז אם אמר לו הבעל 'הולך גט' מותר לו לעשות שליח אחר - לדעת תנא קמא, אבל בלא אנוס לא. והמשנה מדברת ב'הולך גט' וכדעת תנא קמא בכרייתא.

ואיבעית אימא: הכרייתא מדברת באופן שהשליח לא חלה, ולכן אם אמר לו הבעל 'את הולך גט' אסור לו לעשות שליח אחר לכו"ע, אבל אם הוא חלה מותר לו לעשות שליח אחר - לדעת תנא קמא. והמשנה מדברת ב'את הולך גט' וכדעת תנא קמא בכרייתא, ולכן אם השליח חלה הוא יכול לעשות שליח אחר.

ואיבעית אימא: הכרייתא מדברת באופן שהשליח לא חלה כנ"ל בתירוץ הקודם, ולכן אם אמר לו הבעל 'את הולך גט' אסור לו לעשות שליח אחר לכו"ע, אבל אם הוא חלה מותר לו לעשות שליח אחר - לכולי עלמא. והמשנה מדברת ב'את הולך גט' ואפילו כדעת רשב"ג בכרייתא שמודה שכאשר השליח חלה הוא יכול לעשות שליח אחר.

תנן המביא גט בא"י וחלה וכו': הגמרא מקשה על משנתנו ממשנה לקמן:

אמר לשניים תנו גט לאשתי: בעל שאמר לשניים 'תנו גט לאשתי' והוא לא נתן להם גט - כוונתו לעשות אותם עדים ועליהם לכתוב בעצמם את הגט ולתת לה אותו. וכן אמר לשלושה 'כתבו גט לאשתי' כוונתו לעשותם עדים ועליהם לכתוב ולתת. (אבל אם אמר לשלושה 'תנו גט לאשתי' כוונתו לעשותם בית דין ולכן הם רשאים למנות שליח שיכתוב את הגט ויתן אותו). מוכח ששליח אינו יכול לעשות שליח?

תירוץ: אמר אביי: הסיבה שהשניים אינם יכולים למנות שליח אחר, משום שהבעל מקפיד על בזיונו שלא יודע שהוא לא יודע לכתוב את הגט (כי עליו מוטל לכתוב אותו). אבל כאן שהבעל מסר גט כתוב לשליח אין לו שום הקפדה שהשליח לא יעשה שליח אחר.

רבא אמר: הסיבה שהשניים אינם יכולים למנות שליח, משום שהבעל מסר להם רק דיבורים (= מילי) - דהיינו ציוה אותם לכתוב ולתת את הגט, ודיבורים אינם יכולים להימסר לשליח. אבל כאן שהבעל מסר גט לשליח, יכול השליח למסור אותו לשליח אחר.

מאי בינייהו: מה הנפקא מינה בין התירוצים? והתשובה: אדם שאמר לשניים 'כתבו שטר מתנה לפלוני ותתנו לו אותו'. האם הם יכולים למנות שליח אחר שיכתוב ויתן? לדעת אביי שכל הבעיה מצד בזיון, במתנה אין בזיון כי על המקבל מוטל לכתוב את השטר ולא על הנותן. אבל לדעת לרבא שהבעיה מצד ש'מילי לא ממסרי לשליח', גם במתנה לא יכולים השניים להעביר את דברי הנותן לשליח אחר.

*

אמר ריש לקיש כאן שנה רבי וכו': מה שאמר רבי במשנה שאם אמר לו הבעל שיקח מהאשה חפץ לא ימנה השליח שליח אחר - אין זה אומר שאם הוא מינה שליח אחר הגט פסול. כי רבי רק בא לחדש שהשואל חפץ אינו רשאי להשאל אותו לאדם אחר, וכן אין השוכר חפץ רשאי להשכיר אותו לאדם אחר. ולכן גם כאן אין בעל הפקדון רוצה שהפקדון יעבור לאדם אחר. אבל אם עבר ומינה שליח אחר הגט כשר.

א"ל רבי יוחנן זו אפילו תיבוקות וכו': אין לרבי צורך לחדש זאת, כי פשוט שהשואל שהשאל לו לא מעוניין להשאל לאנשים נוספים, והשואל אינו יכול לעבור על דעתו של המשאל! אלא כונת המשנה לחדש שאם השליח עשה שליח אחר לפעמים הגט פסול. כדלהלן:

דכולי עלמא: הגמרא מבארת מדוע רק 'לפעמים' הגט פסול.

לכולי עלמא (כלומר לריש לקיש ורבי יוחנן) אם האשה הביאה קודם את החפץ לשליח השני ואחר כך הוא נתן לה את הגט - שהגט כשר, משום שאמנם הבעל

אינו מעוניין שיהא פקדונו ביד אחר, אך אין זה קשור לגט. שהרי יכל השליח הראשון לקחת בעצמו את החפץ ולעשות שליח אחר שיקח את הגט וזה היה בסדר גמור, ולכן אפילו שעכשיו הוא משנה מדעתו של בעל הבית לגבי החפץ, אין זה פוגם בגט.

אבל כאשר הבעל אמר לשליח 'קודם תיקח את החפץ ולאחר מכן תמסור לה את הגט' והוא הפך את הדברים - נחלקו הדעות. לדעת רבי יוחנן הבעל מקפיד בדוקא על סדר הדברים כדי להפעיל עליה לחץ שתחזיר את החפץ, ואם השליח (אפילו הראשון) הפך את הדברים הוא עבר על דעתו של הבעל והגט פסול (בדומה למקרה שאמר לו לגרש ביד ימין והוא גירש בשמאל). ולכן אומרת המשנה שהשליח הראשון לא ימנה שליח אחר, מחשש שמא ימסור לו את דברי הבעל בצורה לא מדוייקת, ויבוא השליח להפוך את הדברים, ונמצא שהגט פסול. אבל לדעת ריש לקיש הבעל לא מקפיד בדוקא על סדר הדברים שאמר, ולכן אין בעיה למנות שליח מצד הגט, אלא כל הבעיה למנות שליח זה רק בגלל החפץ משום שאין השואל רשאי להשאיל.

משנה: שליח שהביא גט ממדינת הים וחלה (ולכן אינו יכול לתת את הגט לאשה), עושה בבית דין שליח אחר תחתיו ומשלחו לתת את הגט לאשה, ועליו (= על השליח הראשון) לומר בפני בית דין כפ"נ וכפ"נ, והשליח האחרון לא צריך לומר כפ"נ וכפ"נ אלא אומר (כשהוא נותן את הגט לאשה) 'שליח בית דין אני', והוא נאמן על כך לפי שמסתמא בית דין עשו את הדבר בכשרות.

גמרא: שליח דשליח: האם השליח השני יכול לעשות שליח אחר במקומו או לא?

אמר להו: אל תסתפקו בזה, שמכך שהמשנה אמרה 'ואין שליח האחרון...' ולא אמרה 'השני' משמע שהשליח השני יכול לעשות שליח אחר במקומו.

אלא כי תיבעי לכו: אלא עליכם להסתפק בזה: האם השליח השני צריך למנות את השליח השלישי דווקא בבית דין או לא?

אמר להו: גם בזה אל תסתפקו, לפי שהמשנה אמרה 'אלא אומר שליח בית דין אני', משמע שצריך למנותו בבית דין כדי שיוכל לומר על עצמו שהוא שליח ב"ד.

רב נחמן בר יצחק מתני הכי: רב נחמן בר יצחק שנה באופן אחר את דברי רבנן ואבימי.

ותיבעי לנו אי משוי שליח בעלמא: קודם עליכם להסתפק האם בכלל השליח השני יכול למנות שליח אחר במקומו.

אמר רבה: שליח המביא גט בארץ ישראל (ואינו יכול לתת הגט לאשה כגון שחלה), יכול לעשות שליח שני והשני יכול לעשות שליח שלישי וכן לעולם, ולא צריך בית דין, שכיין שהשליח הראשון לא צריך לומר בפ"נ ובפ"נ, (= בארץ ישראל לא צריך לומר) לכן אין השליח האחרון צריך לומר 'שליח בי"ד אני'.

אמר רב אשי: אם מת השליח הראשון, בטלו כל השליחים, לפי שכולם באו מכוחו של הראשון.

אמר מר בר רב אשי: אמר 'מר' שהיה בנו של רב אשי - אבא אמר את הנ"ל כשהוא היה קטן ואפשר להשיב על דבריו ולדחות, שהרי אילו הבעל מת וכי יש בכל השליחים ממשות? והרי בטלה שליחותם! לפי שכולם באים מכוחו של הבעל ולא מכוחו של השליח הראשון, ולכן אף אם השליח הראשון מת לא בטלה שליחותם של שאר השליחים.

ההוא גברא: אדם אחד שלח גט לאשתו ע"י שליח, אמר לו השליח 'איני מכיר את אשתך', אמר לו הבעל 'לך תן את הגט לאבא בר מניומי שהוא מכיר אותה והוא ימסור לה את הגט'. הלך השליח ולא מצא את אבא בר מניומי, אלא מצא את רבי אבהו ורבי חנינא בר פפא ורב יצחק נפחא, והיה רב ספרא יושב ביניהם. אמרו רבי אבהו ורבי חנינא בר פפא ורב יצחק נפחא לשליח 'תאמר את דברי שליחותך בפנינו ותן לנו את הגט ותאמר בפ"נ ובפ"נ, וכשיבוא אבא בר מניומי אנחנו נמסור לו את הגט ובכך הוא יהיה שליח בית דין והוא ילך וימסור את הגט לאשה'.

אמר להו רב ספרא: איך השליח הזה יכול למנות אותכם לשליחים למסור את הגט לאבא בר מניומי? והרי השליח הזה לא נעשה שליח לגרש את האשה אלא רק למסור את הגט לאבא בר מניומי, ולכן הוא אינו יכול לעשות שליח אחר (= אם הבעל היה עושה אותו שליח לגרש הוא היה יכול לעשות שליח אחר לגרש במקומו, לפי שהוא בא מכוחו של הבעל לגרש, אבל כעת הוא נעשה שליח רק למסור את הגט לאבא בר מניומי, ואין בכוחו למנות שליח אחר במקומו שיגרש את האשה).

איכסופו: התביישו רבי אבהו ורבי חנינא בר פפא ורב יצחק נפחא מטענתו של רב ספרא.

אמר רבא: רב ספרא 'קטע רגליהם' של שלושה חכמים סמוכים, כלומר 'קיפח' (= קיצר) אותם שלא ימצאו 'רגלים' לדבריהם.

א"ר אשי: במה הוא 'קיפח' אותם? וכי הבעל אמר לשליח שאבא בר מניומי יגרש אותה ולא אתה? והרי הוא אמר לו בהתחלה שהוא יגרש אלא שהוא לא הכיר אותה ולכן הוא אמר לו שיתן את הגט לאבא בר מניומי, ואם הוא היה מכיר אותה בוודאי שהבעל היה רוצה שהוא שיגרשה, וא"כ טענת רב ספרא אינה טענה!

איכא דאמרי: יש אומרים שרבא אמר - רב ספרא 'קטע רגליהם' של שלושה חכמים סמוכים בטעות (= מהטעם הנ"ל שאמר רב אשי), ואמר רב אשי מדוע בטעות? והרי רב ספרא צודק! שהרי הבעל אמר לשליח היות ואתה לא מכירה לכן מעתה אבא בר מניומי יהיה השליח ולא אתה, ונמצא שהשליח אינו שליח לגרשה אלא רק למסור את הגט לאבא בר מניומי, ולכן הוא אינו יכול לעשות שליח אחר.

ההוא גברא: אדם אחד שלח גט לאשתו ע"י שליח, ואמר לשליח 'אל תתן לה אלא לאחר שלושים יום', נאנס השליח בתוך השלושים יום וידע שלא יוכל להביא לה לאחר שלושים יום (= לפי שהיה צריך ללכת לדרכו ולא יכל להתעכב כאן. רש"י לקמן ל.). הלך השליח לפני רבא ואמר לו רבא - מה הטעם שאדם שחלה יכול לעשות שליח אחר תחתיו (כנאמר במשנתנו)? לפי שהוא אנוס! גם אתה אנוס, ולכן תמסור את דברי שליחותך לפנינו, ולאחר שלושים יום אנחנו נעשה שליח במקומך שימסור את הגט לאשה.

א"ל רבנן לרבא: אמרו רבנן לרבא - והרי בתוך שלושים יום הוא 'שליח שלא ניתן לגירושין', שהרי הבעל מינה אותו לגרש רק לאחר שלושים יום, ובתוך שלושים יום הוא עדיין אינו שליח לגרשה וא"כ אינו יכול למנות אותכם שתעשו שליח לגרשה.

אמר להו: ענה להם רבא - כיון שלאחר שלושים יום הוא יכול לגרש לכן גם כעת הוא יכול למנות שליח אחר במקומו, שהרי הוא קיבל מהבעל כח לגרש.

וליוחש שמא פייס? טענו לו רבנן - והרי יש לנו לחשוש שמא במהלך השלושים יום הבעל פייס אותה והתייחד עמה ובעל אותה, ונמצא שזהו גט ישן ופסול.

רבנן מביאים ראייה שיש לחשוש שמא פייס והגט נפסל משום גט ישן:

מי לא תנן: והרי למדנו במשנה לקמן (עו:): - אדם שנתן גט לאשתו ואמר לה 'הגט יחול מעכשיו שלא באתי אליך מכאן ועד 12 חדש, אבל אם אבוא אליך מכאן

(המשך בדף הבא ↓)

ועד 12 חדש הגט לא יחול', ולבסוף מת בתוך 12 חודש, הגט חל למפרע משעת הנתינה, כיון שלא בא והתקיים התנאי. ע"כ המשנה לקמן.

והוינן בה: ושאלה שם הגמ' מדוע הרי זה גט, והרי יש לחשוש שמא פייס במהלך ה-12 חודש וזהו גט ישן?

ואמר רבה בר רב הונא: מדובר שהבעל אמר בפני בית דין בשעה שמסר לה את הגט - 'הרי היא נאמנת עלי כמאה עדים לעולם, שאם אני יערער לומר שפייסתי אותה וזהו גט ישן והיא תאמר שלא באתי אליה במהלך ה-12 חודש, הרי היא נאמנת'. שכיון שהוא נתן לה נאמנות מהתחלה שוב לא יוכל לערער שזהו גט ישן, וכל שכן שאנחנו לא נערער. ע"כ הסוגיא לקמן. מוכח שרק בגלל שאמר כך לא חוששים לגט ישן, אבל אם לא אמר חוששים!

איכסיף: התבייש רבא מטענת רבנן.

לסוף: לבסוף התברר שהאשה היתה ארוסה. **אמר רבא** - אמנם אמרו שבנשואה יש לחשוש שמא פייס, שמתוך שהיא חביבה עליו הוא מחזר לפייסה, אבל בארוסה לא חששו לפי שהיא עדיין לא התחבבה עליו, ולכן אין לחשוש לגט ישן. נמצא שרבא צדק במה שהורה לשליח.

אמר רבא הא ודאי מיבעיא לן: בזה בוודאי יש לנו להסתפק - כשבית דין ממנים שליח אחר במקומו של הראשון, האם עליהם למנותו דווקא בפניו של השליח הראשון או אפילו שלא בפניו, כגון במקרה הנ"ל שהשליח נאנס ואינו יכול להתעכב כאן וילך לדרכו.

הדר פשטה: חזר רבא ופשט את הספק - ב"ד יכולים למנות את השליח השני בין בפניו של השליח הראשון ובין שלא בפניו. וכן שלחו מארץ ישראל שכך הדין.